II

*(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)*

# ΕΠΙΤΡΟΠΗ

## ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**της 24ης Ιουνίου 1992**

**περί ενισχύσεως που χορηγήθηκε από την περιφερειακή αρχή των Βρυξελλών (Βέλγιο) υπέρ των δραστηριοτήτων της Siemens SA στους τομείς της επεξεργασίας δεδομένων και των τηλεπικοινωνιών**

**(Τα κείμενα στη γαλλική και ολλανδική γλώσσα είναι τα μόνα αυθεντικά)**

(92/483/ΕΟΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 93 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού, σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους,

Εκτιμώντας ότι:

I

Το Μάρτιο του 1991, ο βελγικός Τύπος δημοσίευσε πληροφορίες, σύμφωνα με τις οποίες το βελγικό Ελεγκτικό Συνέδριο είχε προβάλει αντιρρήσεις ως προς την καταβολή, εκ μέρους της κυβέρνησης της περιφέρειας των Βρυξελλών, σειράς ενισχύσεων προς τη Siemens SA, με το αιτιολογικό ότι είχαν χορηγηθεί κατά παράβαση των διατάξεων του προβλεπόμενου από το νόμο περί Οικονομικής Ανάπτυξης της 17ης Ιουλίου1959 (NOA) [1] προγράμματος ενισχύσεων.

Συνεπώς, με επιστολή της 16ης Απριλίου 1991, η Επιτροπή ζήτησε από τις βελγικές αρχές να της παράσχουν όλες τις σχετικές με τις ενισχύσεις αυτές πληροφορίες.

Με επιστολή της 17ης Μαΐου 1991, οι βελγικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι, πράγματι, υπήρχε αντιδικία μεταξύ των διαδοχικών κυβερνήσεων της περιφέρειας των Βρυξελλών και του βελγικού Ελεγκτικού Συνεδρίου όσον αφορά τη συμβατότητα προς τις διατάξεις του NOA σειράς 17 ενισχύσεων, η χορήγηση των οποίων αποφασίστηκε κατά την περίοδο μεταξύ Νοεμβρίου 1985 και Ιανουαρίου 1988 υπέρ 17 επενδυτικών σχεδίων της Siemens SA στις Βρυξέλλες.

Σύμφωνα με τις πρώτες πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις βελγικές αρχές, οι επιδοτήσεις, συνολικού ύψους 336 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων, είχαν χορηγηθεί υπέρ επενδυτικών σχεδίων που αντιπροσώπευαν 2 559 εκατομμύρια βελγικά φράγκα, ενώ το καθαρό ισοδύναμο επιχορήγησης (ΚΙΕ) των επιμέρους ενισχύσεων κυμαινόταν από 12 έως 13,5 %.

Στον ακόλουθο πίνακα συνοψίζονται οι σχετικές πληροφορίες [2].

**Πίνακας I**

| | Προϋπολογισμός επένδυσης | Αριθμός σχεδίων | Χορηγηθείσα ενίσχυση |
|---|---|---|---|
| | < 1 εκατομμύριο Ecu | 1 | 5,8 εκατομμύρια βελγικά φράγκα |
| | 2-3 εκατομμύρια Ecu | 3 | 45,8 εκατομμύρια βελγικά φράγκα |
| | > 3 εκατομμύρια Ecu | 13 | 284,4 εκατομμύρια βελγικά φράγκα |
| Σύνολο | 2 559 εκατομμύρια βελγικά φράγκα | 17 | 336 εκατομμύρια βελγικά φράγκα |

[1] Με απόφαση της 18ης Ιουλίου 1990, η Επιτροπή πρότεινε στη βελγική κυβέρνηση τον τερματισμό του γενικού προγράμματος ενισχύσεων που είχε θεσπιστεί με το νόμο της 17ης Ιουλίου 1959.

[2] Για λόγους απλούστευσης, τα σχέδια κατανέμονται σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τον προϋπολογισμό της επένδυσης σε εκατομμύρια Ecu. Στον πίνακα παρατίθεται η συνολική αξία σε βελγικά φράγκα τόσο της επένδυσης όσο και της ενίσχυσης για κάθε κατηγορία.

Οι βελγικές αρχές επεσήμαναν επίσης ότι οι εν λόγω επενδύσεις αφορούσαν την αγορά και ανάπτυξη προϊόντων επεξεργασίας δεδομένων, εξοπλισμού και μηχανημάτων (επενδύσεις σε υλικά και άυλα αγαθά), καθώς και την αγορά κτιρίων (1).

Τέλος, οι βελγικές αρχές γνωστοποίησαν ότι η κατ' αντιδικία διαδικασία με το βελγικό Ελεγκτικό Συνέδριο είχε διευθετηθεί με απόφαση της κυβέρνησης της περιφέρειας των Βρυξελλών της 25ης Οκτωβρίου 1990, η οποία λήφθηκε σύμφωνα με το άρθρο 14 του νόμου της 29ης Οκτωβρίου 1846 περί λειτουργίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία η εν λόγω κυβέρνηση καλούσε το Ελεγκτικό Συνέδριο να αποδεχθεί, με επιφύλαξη, την καταβολή των ποσών για τις ενισχύσεις των οποίων αμφισβητείτο η νομιμότητα.

Μετά από την εξέταση των πληροφοριών που παρασχέθηκαν από τις βελγικές αρχές, η Επιτροπή έκρινε ότι οι 17 ενισχύσεις προς τη Siemens SA φαίνεται να είχαν χορηγηθεί κατά παράβαση των διαδικαστικών κανόνων περί κοινοποίησης που προβλέπονται στο άρθρο 93 παράγραφος 3. Αυτή η προκαταρκτική γνώμη στηριζόταν στην απόδειξη η οποία τεκμηριωνόταν από τις πληροφορίες που είχαν χορηγηθεί αρχικά, ότι οι εν λόγω ενισχύσεις είτε υπερέβαιναν τα όρια κοινοποίησης που προβλέπονται στη σχετική κοινοτική νομοθεσία (βλέπε τμήμα II μέρος Β), είτε χρησίμευαν για την κάλυψη δαπανών οι οποίες δεν ήταν επιλέξιμες βάσει των διατάξεων του ΝΟΑ που είχε εγκρίνει η Επιτροπή. Επιπλέον, η Επιτροπή είχε θεωρήσει ότι οι ενισχύσεις αυτές δεν πληρούσαν τις προϋποθέσεις, καταρχήν, προκειμένου να επωφεληθούν από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφοι 2 και 3.

Κατά συνέπεια, στις 3 Ιουλίου 1991, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2 έναντι των εν λόγω ενισχύσεων.

## II

Α. Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2 κοινοποιήθηκε στη βελγική κυβέρνηση με επιστολή της 18ης Αυγούστου 1991, με την οποία την καλούσε να υποβάλει τις παρατηρήσεις της, καθώς και κάθε πληροφορία που μπορούσε να χρησιμεύσει προκειμένου να εκτιμηθεί η συμβατότητα με την κοινή αγορά των 17 ενισχύσεων που χορηγήθηκαν. Ως προς αυτό το σημείο, η Επιτροπή διατύπωσε συγκεκριμένα ερωτήματα. Τέλος, η Επιτροπή ζήτησε από τη βελγική κυβέρνηση να ενημερώσει τη Siemens SA χωρίς καθυστέρηση σχετικά με την κίνηση της διαδικασίας, καθώς και για το γεγονός ότι επρόκειτο, ενδεχομένως, να κληθεί να επιστρέψει τις ενισχύσεις που είχε εισπράξει αντικανονικά.

Τα άλλα κράτη μέλη και τα τρίτα ενδιαφερόμενα μέρη ενημερώθηκαν σχετικά με την απόφαση της Επιτροπής με τη δημοσίευση στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* του κειμένου της επιστολής που απεστάλη προς τη βελγική κυβέρνηση (2).

Οι βελγικές αρχές παρουσίασαν τις παρατηρήσεις τους με επιστολή της 23ης Σεπτεμβρίου 1991. Δεδομένου ότι είχαν εν μέρει μόνο απαντήσει στα ερωτήματα που έθεσε η Επιτροπή, ζητήθηκε από τις εν λόγω αρχές, με επιστολή της 29ης Οκτωβρίου 1991, να συμπληρώσουν την απάντησή τους.

Με επιστολή της 28ης Οκτωβρίου 1991, η Siemens SA πληροφόρησε την Επιτροπή ότι είχε λάβει γνώση της δημοσίευσης στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της ανακοίνωσης με την οποία κοινοποιείται η κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 93 παράγραφος 2. Η Siemens SA δήλωσε επίσης ότι είχε εξακριβώσει ότι οι βελγικές αρχές είχαν απαντήσει στην Επιτροπή εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών.

Με επιστολές της 20ής και 21ης Νοεμβρίου 1991, οι βελγικές αρχές συμπλήρωσαν την απάντησή τους.

Στις 5 Φεβρουαρίου 1992 πραγματοποιήθηκε συνάντηση μεταξύ των βελγικών αρχών και της Επιτροπής προκειμένου να διευκρινιστούν ορισμένες πτυχές των πληροφοριών που υποβλήθηκαν. Βάσει των συμπερασμάτων αυτής της συνάντησης, η Επιτροπή, με επιστολή της 17ης Φεβρουαρίου 1992, ζήτησε από τις βελγικές αρχές να επιβεβαιώσουν ορισμένα στοιχεία τα οποία είχαν παρασχεθεί προφορικά κατά τη διάρκεια της συνάντησης, καθώς και να διευκρινίσουν ακριβέστερα ορισμένα σχετικά θέματα. Οι βελγικές αρχές ανταποκρίθηκαν στο αίτημα της Επιτροπής με επιστολή της 17ης Μαρτίου 1992.

Β. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που υπέβαλαν οι βελγικές αρχές στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 93 παράγραφος 2, οι 17 χορηγηθείσες ενισχύσεις τις οποίες αφορά η έρευνα κατανέμονται σε διάφορες κατηγορίες:

α) έντεκα ενισχύσεις αφορούν αποκλειστικά τον εξοπλισμό επεξεργασίας δεδομένων και τηλεπικοινωνιών που αγόρασε η Siemens SA από άλλες θυγατρικές του ομίλου Siemens (κυρίως στη Γερμανία) και επρόκειτο να διατεθούν σε πελάτες με χρηματοδοτική μίσθωση·

β) πέντε ενισχύσεις αφορούν φακέλους που περιλαμβάνουν συγχρόνως διάφορα ανεξάρτητα προγράμματα δαπάνης στους ακόλουθους τομείς: εξοπλισμός επεξεργασίας δεδομένων και τηλεπικοινωνιών που αγόρασε η Siemens SA από άλλες θυγατρικές του ομίλου Siemens για εσωτερική χρήση σε διάφορα τμήματα της επιχείρησης, δαπάνες που συνδέονται με σχέδια ανάπτυξης λογισμικού για να χρησιμοποιηθεί σε τμήματα της Siemens SA, δαπάνες που συνδέονται με την εκπαίδευση του προσωπικού και δαπάνες στις οποίες έχει προβεί η Siemens SA όσον αφορά διαφημιστικές εκστρατείες και έρευνες αγοράς για τα δικά της εμπορικά τμήματα·

γ) μία ενίσχυση αφορά την αγορά κτιρίου για την επέκταση του τμήματος των κεντρικών γραφείων της επιχείρησης στις Βρυξέλλες.

Ο συνολικός προϋπολογισμός και οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν για κάθε ένα από τα ανωτέρω είδη δαπάνης παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα:

(1) Οι αναλυτικές πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις βελγικές αρχές στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 93 παράγραφος 2 απέδειξαν ότι τα στοιχεία σχετικά με τον προϋπολογισμό και την ένταση των ενισχύσεων που είχαν αρχικά ανακοινωθεί ήταν εσφαλμένα. Από τις πληροφορίες αυτές φάνηκε επίσης ότι τα επενδυτικά σχέδια περιελάμβαναν και τις συνήθεις δαπάνες λειτουργίας (βλέπε τμήμα II μέρος Β).

(2) ΕΕ αριθ. C 254 της 28. 9. 1991, σ. 6.

**Πίνακας ΙΙ**

*(σε εκατομμύρια βελγικά φράγκα)*

| | Προϋπολογισμός | Ενίσχυση | Ληφθέν ποσό | Υπόλοιπο |
|---|---|---|---|---|
| i) Χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού που διατίθεται σε πελάτες | 1 849,294 | 244,631 | 218,834 | 25,797 |
| ii) Αγορά εξοπλισμού για εσωτερική χρήση | 432 | 48,490 | 39,311 | 9,179 |
| iii) Δαπάνες ανάπτυξης λογισμικού | 206,4 | 23,015 | 17,723 | 5,292 |
| iv) Δαπάνες εκπαίδευσης | 18 | 2,241 | 1,795 | 0,446 |
| v) Αγορά κτιρίου | 45 | 5,789 | 4,341 | 1,448 |
| vi) Διαφημιστικές εκστρατείες | 89,6 | 10,869 | 7,972 | 2,897 |
| vii) Έρευνες αγοράς | 7 | 0,945 | 0,945 | — |
| Σύνολο | 2 647,294 | 335,980 | 290,921 | 45,059 |

Στον πίνακα ΙΙ εμφαίνεται επίσης το τμήμα της ενίσχυσης που έχει καταβληθεί μέχρι στιγμής στη Siemens SA. Ως προς αυτό, οι βελγικές αρχές ανέφεραν ότι το χρονοδιάγραμμα για την καταβολή των ενισχύσεων ανεστάλη μόλις ενημερώθηκαν από την Επιτροπή ότι είχε κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 93 παράγραφος 2.

Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή δεν είχε ειδοποιηθεί εκ των προτέρων σχετικά με την καταβολή των 17 ενισχύσεων προς τη Siemens SA, οι βελγικές αρχές ανέφεραν ότι, κατά τη γνώμη τους, δεν αποτελούν αυτές σημαντικές περιπτώσεις εφαρμογής κατά την έννοια των κανόνων που εφαρμόζονται για τα γενικά σχέδια επενδυτικών ενισχύσεων και που έχουν θεσπιστεί από την Επιτροπή (1).

Σύμφωνα με τους κανόνες αυτούς, οι περιπτώσεις εφαρμογής των καθεστώτων γενικών ενισχύσεων που πρέπει να κοινοποιούνται εκ των προτέρων στην Επιτροπή είναι οι ακόλουθες:

— για ενισχύσεις που έχουν ένταση σε καθαρό ισοδύναμο επιχορήγησης άνω του 15 % των επενδύσεων: όλες οι περιπτώσεις,

— για ενισχύσεις που έχουν ένταση άνω του 10 % αλλά που δεν υπερβαίνει το 15 %: οι περιπτώσεις κατά τις οποίες η επένδυση υπερβαίνει τα 3 εκατομμύρια Ecu,

— για ενισχύσεις που έχουν ένταση άνω του 5 % αλλά που δεν υπερβαίνει το 10 %: οι περιπτώσεις κατά τις οποίες η επένδυση υπερβαίνει τα 6 εκατομμύρια Ecu,

— για ενισχύσεις που έχουν ένταση που δεν υπερβαίνει το 5 %: οι περιπτώσεις κατά τις οποίες η επένδυση υπερβαίνει τα 9 εκατομμύρια Ecu.

Στις παρατηρήσεις τους, οι βελγικές αρχές γνωστοποίησαν στην Επιτροπή ότι, αντίθετα με τις πληροφορίες που είχαν υποβάλει πριν κινηθεί η διαδικασία, καμία από τις 17 ενισχύσεις προς τη Siemens SA δεν υπερέβαινε συγχρόνως το όριο των 3 εκατομμυρίων Ecu για τον προϋπολογισμό και το όριο του 10 % για την ένταση της ενίσχυσης επειδή, αφενός, για τη χορήγηση της ενίσχυσης είχε ληφθεί υπόψη μόνο το 75 % του επενδυτικού προϋπολογισμού που είχε υποβάλει η Siemens SA στις αρχές της περιφέρειας των Βρυξελλών για καθεμία από τις 17 περιπτώσεις και, αφετέρου, η καταβολή των επιμέρους ενισχύσεων είχε προγραμματιστεί να γίνει σε τρεις ή τέσσερις δόσεις εντός περιόδου πέντε έως έξι ετών. Εξαιτίας αυτών των δύο γεγονότων, ο προϋπολογισμός της ενισχυόμενης δαπάνης για καθεμία από τις 17 περιπτώσεις και η αντίστοιχη ένταση των ενισχύσεων βρίσκονταν κάτω από τα κατώτατα όρια κοινοποίησης. Ειδικότερα, η ένταση της ενίσχυσης των επιμέρους περιπτώσεων κυμαινόνταν από 4,76 έως 9,98 % αντί του 12 έως 13,5 % που είχε αρχικά κοινοποιηθεί στην Επιτροπή.

Όσον αφορά τους λόγους για τους οποίους το βελγικό Ελεγκτικό Συνέδριο έκρινε ότι οι 17 ενισχύσεις είχαν δοθεί κατά παράβαση των διατάξεων του NOA, οι βελγικές αρχές ανέφεραν στις παρατηρήσεις τους ότι το Ελεγκτικό Συνέδριο είχε θεωρήσει ότι δεν ήταν επιλέξιμες για δύο λόγους: καταρχήν, θεώρησε ότι η Siemens SA δεν μπορούσε να θεωρηθεί βιομηχανική επιχείρηση σε σχέση με την περιφέρεια των Βρυξελλών, δεδομένου ότι δεν παράγει αγαθά στην εν λόγω περιοχή και, σύμφωνα με το άρθρο 1 του NOA, μόνο οι βιομηχανικές ή βιοτεχνικές επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν από τις προβλεπόμενες στο πλαίσιο του εν λόγω νόμου ενισχύσεις.

Εν συνεχεία, και ειδικότερα όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν για εξοπλισμό ο οποίος αγοράστηκε από άλλες θυγατρικές του ομίλου Siemens και που προοριζόταν ειδικά προς ενοικίαση σε πελάτες, το Ελεγκτικό

(1) Βλέπε επιστολή της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη, SG(79)D/10478 της 14ης Σεπτεμβρίου 1979, «Δίκαιο ανταγωνισμού στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες», τόμος ΙΙ, σ. 151 — Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1990.

Συνέδριο θεώρησε ότι η χορήγηση ενίσχυσης για την πώληση των ίδιων προϊόντων της επιχείρησης και, συνεπώς, κατά την άποψη του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των εμπορικών αποθεμάτων της, αντέβαινε προς το ΝΟΑ και προς τις διατάξεις εφαρμογής του. Σχετικά με αυτό, το Ελεγκτικό Συνέδριο παρατήρησε ότι οι ενισχύσεις αυτές επέτρεψαν στη Siemens SA να προσφέρει τα προϊόντα της με συνεχή μείωση της τιμής, η οποία ισοδυναμούσε με την εισπραχθείσα ενίσχυση, δεδομένου ότι η Siemens SA είχε ζητήσει και είχε λάβει επί αρκετά έτη ενίσχυση συνοδευόμενη με την αξία των νέων συμβάσεων για προϊόντα που διατίθενται με χρηματοδοτική μίσθωση σε πελάτες. Το Ελεγκτικό Συνέδριο παρατήρησε ότι η επιδότηση προϊόντων αντί και προς αντικατάσταση μέσων παραγωγής αντέβαινε προς το ΝΟΑ, ο οποίος αποσκοπεί στη βελτίωση της διάρθρωσης της παραγωγής του αποδέκτη της ενίσχυσης.

Οι βελγικές αρχές είχαν πληροφορήσει την Επιτροπή ότι, μετά την εξέταση των αντιρρήσεων που είχε προβάλει το Ελεγκτικό Συνέδριο, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών είχε αποφασίσει να μην ανακαλέσει τις προηγούμενες αποφάσεις της και είχε, συνεπώς, καλέσει το Ελεγκτικό Συνέδριο να αποδεχθεί την καταβολή των ποσών των ενισχύσεων με τις διατάξεις του άρθρου 14 του νόμου της 29ης Οκτωβρίου 1846 περί λειτουργίας του βελγικού Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Όσον αφορά την πρώτη αντίρρηση που διατύπωσε το βελγικό Ελεγκτικό Συνέδριο, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών θεωρεί ότι η περιφερειακή ανάπτυξη μπορεί να προωθηθεί όχι μόνο με την υποβοήθηση βιομηχανικών αλλά, επίσης, με την υποβοήθηση και εμπορικών δραστηριοτήτων. Όσον αφορά τη δεύτερη αντίρρηση, η εν λόγω κυβέρνηση θεωρεί ότι η αντίρρηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου βασίζεται σε στενή και άκαμπτη ερμηνεία της έννοιας της επένδυσης. Ο ΝΟΑ δεν προσδιορίζει την έννοια της επένδυσης και, κατά συνέπεια, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών θεωρεί ότι είναι θεμιτό να κάνει χρήση της έννοιας που χρησιμοποιείται στο λογιστικό και φορολογικό δίκαιο, το οποίο ορίζει ως επένδυση τα ποσά που διατίθενται για την αγορά ή δημιουργία αγαθών που χρησιμοποιούνται μόνιμα στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης. Ως προς αυτό, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών παρατηρεί ότι η διάρθρωση των ισολογισμών στο Βέλγιο, που θεσπίστηκε με βασιλικό διάταγμα της 8ης Οκτωβρίου 1976, κατατάσσει τον εξοπλισμό που διατίθεται με χρηματοδοτική μίσθωση σε πελάτες στην ομάδα των πάγιων περιουσιακών στοιχείων.

Όσον αφορά τη διάκριση στην οποία προβαίνει το βελγικό Ελεγκτικό Συνέδριο μεταξύ, αφενός, των μέσων παραγωγής τα οποία θεωρούνται ως νόμιμες επιλέξιμες επενδύσεις και, αφετέρου, των προϊόντων ή αποθεμάτων που θεωρούνται ως μη επιλέξιμες επενδύσεις βάσει του ΝΟΑ, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών θεωρεί ότι η διάκριση αυτή είναι σε μεγάλο βαθμό σχετική, δεδομένου ότι οι υπολογιστές και τα συστήματα τηλεπικοινωνιών αποτελούν προϊόντα της Siemens, ενώ συγχρόνως χρησιμοποιούνται ως μέσα παραγωγής για τις επιχειρήσεις που τα αγοράζουν ή τα μισθώνουν. Από την άποψη αυτή, ο ΝΟΑ δεν πρέπει να αποκλείει την χορήγηση ενίσχυσης για την αγορά εξοπλισμού από μια επιχείρηση, ο οποίος όμως προορίζεται να τεθεί στη διάθεση (μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης ή με άλλο τρόπο) άλλης βιομηχανικής επιχείρησης της οποίας επιδιώκεται ο εκσυγχρονισμός ή η αναδιάρθρωση. Επ' αυτού του σημείου, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών παρατηρεί ότι η ενίσχυση προς τη Siemens SA, που βασίζεται στο επίπεδο του εξοπλισμού ο οποίος παραχωρείται με χρηματοδοτική μίσθωση σε τρίτες επιχειρήσεις, πρέπει να θεωρείται ότι αποτελεί ενίσχυση προς αυτές τις τρίτες επιχειρήσεις, οι οποίες στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι κυρίως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ). Κατά τη γνώμη της περιφερειακής κυβέρνησης, οι τρίτες επιχειρήσεις είναι οι πραγματικοί αποδέκτες της ενίσχυσης επειδή, χάρη στην παρέμβαση αυτή, δόθηκε η δυνατότητα στην Siemens SA να αναπτύξει εμπορική πολιτική χρηματοδοτικής μίσθωσης η οποία διευκολύνει περισσότερο τις ΜΜΕ να προσαρμόσουν τον εξοπλισμό τους στις εξελισσόμενες τεχνολογίες επεξεργασίας δεδομένων και τηλεπικοινωνιών. Η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών παρατήρησε, επίσης, ότι δεν υπήρξε στρέβλωση του ανταγωνισμού εις βάρος των συμφερόντων άλλων ανταγωνιστών της Siemens SA, δεδομένου ότι μπορούσε να χορηγηθεί στις επιχειρήσεις αυτές η ίδια ενίσχυση εάν είχαν υποβάλει σχετική αίτηση.

Στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 93 παράγραφος 2 οι δανικές αρχές, με επιστολή της 17ης Οκτωβρίου 1991, εξέφρασαν την υποστήριξή τους προς την προκαταρκτική γνώμη της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία οι 17 ενισχύσεις προς τη Siemens SA θεωρούνται ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Οι παρατηρήσεις αυτές κοινοποιήθηκαν στις βελγικές αρχές με επιστολή της 26ης Νοεμβρίου 1991. Οι βελγικές αρχές απάντησαν με επιστολή της 19ης Δεκεμβρίου 1991, στην οποία δήλωσαν ότι οι ανωτέρω παρατηρήσεις δεν περιείχαν κανένα περαιτέρω στοιχείο που να παρουσιάζει ενδιαφέρον για την εξέταση της συμβατότητας της ενίσχυσης, δεδομένου ότι απλώς εξέφραζαν την πολιτική θέση των δανικών αρχών.

III

Στην απόφαση 75/397/ΕΟΚ [1], με την οποία είχε εγκριθεί το γενικό καθεστώς ενισχύσεων βάσει του βελγικού νόμου της 17ης Ιουλίου 1959, η Επιτροπή όριζε ότι η δημόσια συνδρομή που χορηγείται στο πλαίσιο του νόμου αυτού αποτελεί ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Στην προκειμένη περίπτωση, οι 17 εξεταζόμενες επιδοτήσεις απάλλαξαν την Siemens SA από ένα μέρος του συνολικού ποσού των δαπανών που έπρεπε κανονικά να διαθέσει για τις πράξεις της. Η ενίσχυση αυτή στρεβλώνει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο στους τομείς της επεξεργασίας δεδομένων και των τηλεπικοινωνιών. Πράγματι, όταν το Δημόσιο ενισχύει τη χρηματοοικονομική θέση μιας επιχείρησης η οποία ανταγωνίζεται άλλες επιχειρήσεις στην Κοινότητα, πρέπει να θεωρηθεί ότι επηρεάζονται οι εν λόγω επιχειρήσεις [βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου της 17ης Ιουλίου 1980 στην υπόθεση 730/79 (Philip Morris) [2]].

[1] ΕΕ αριθ. L 177 της 8. 7. 1975, σ. 13.
[2] Συλλογή ΔΕΚ 1980, σ. 2671.

Από την άποψη αυτή, είναι σκόπιμο να σημειωθεί ότι η Siemens SA (Βέλγιο) είναι θυγατρική του διεθνούς ομίλου Siemens AG. Ο όμιλος αυτός, που έχει την έδρα του στη Γερμανία, ασκεί δραστηριότητες σε παγκόσμιο επίπεδο και είναι ένας από τους πλέον κερδοφόρους και οικονομικά υγιείς κατασκευαστές στον τομέα της ηλεκτρονικής. Την περίοδο 1989/90 η βελγική θυγατρική του ομίλου είχε κύκλο εργασιών 31 786 εκατομμύρια βελγικά φράγκα με τελικά κέρδη 1 651 εκατομμύρια βελγικά φράγκα μετά την καταβολή των φόρων και 4 906 απασχολουμένους κατά το τέλος του έτους. Η Siemens SA (Βέλγιο) συμμετέχει ενεργά στην αγορά εξαγωγών με μέσο ποσοστό εξαγωγών 25 % του κύκλου εργασιών της κατά τη διάρκεια της περιόδου 1985-1990.

Εξάλλου, η αγορά εξοπλισμού επεξεργασίας δεδομένων και γραφείου εμφανίζει σημαντικές ροές στο ενδοκοινοτικό εμπόριο οι οποίες, το 1989, ανήλθαν σε 22 853 εκατομμύρια Ecu. Το μερίδιο αγοράς της Siemens το 1989 εκτιμήθηκε σε 11,7 % (1).

IV

Μετά από διεξοδική εξέταση των κατηγοριών δαπάνης της Siemens SA τις οποίες αφορούσαν οι 17 ενισχύσεις που είχαν χορηγηθεί από την κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών (βλέπε πίνακα II), η Επιτροπή κατέληξε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

α) Οι δαπάνες εξοπλισμού για εσωτερική χρήση και αγοράς κτιρίου [κατηγορίες ii) και v) του πίνακα II] αποτελούν τυπικές επενδύσεις σε πάγια υλικά περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται σαφώς στον κατάλογο των επιλέξιμων επενδύσεων για χορήγηση ενίσχυσης στο πλαίσιο του νόμου περί οικονομικής ανάπτυξης. Εξάλλου, οι δαπάνες στον τομέα της ανάπτυξης λογισμικού για εσωτερική χρήση της Siemens SA [κατηγορία iii)] μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί επένδυση σε άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία, που θεωρούνται επίσης επιλέξιμα για χορήγηση ενίσχυσης σύμφωνα με τον ίδιο νόμο, δεδομένου ότι το εν λόγω λογισμικό πρόκειται να χρησιμοποιηθεί από την επιχείρηση επί σειρά ετών και, συνεπώς, υπόκειται σε απόσβεση.

Επιπλέον, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ο όγκος των ανωτέρω επενδύσεων απαρτίζεται από ανεξάρτητα μεμονωμένα προγράμματα, τα οποία δεν υπερβαίνουν τα κατώτατα όρια κοινοποίησης που έχει ορίσει η Επιτροπή (βλέπε τμήμα II μέρος Β).

Υπό τις συνθήκες αυτές, η αντίστοιχη ενίσχυση για τις εν λόγω επενδύσεις χορηγήθηκε νόμιμα από την κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών εντός των ορίων της διακριτικής ευχέρειας που επιτρέπει η Επιτροπή για τη λειτουργία του γενικού καθεστώτος ενισχύσεων στο πλαίσιο του νόμου οικονομικής ανάπτυξης. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν έχει διατυπώσει παρατηρήσεις σχετικά με την ενίσχυση αυτή.

β) Οι δαπάνες για εκπαιδευτικούς σκοπούς [κατηγορία iv)] δεν εμφανίζονται στο σχετικό κατάλογο ως επιλέξιμη κατηγορία για ενίσχυση στο πλαίσιο του νόμου οικονομικής ανάπτυξης. Υπό τις συνθήκες αυτές, η χορήγηση ενίσχυσης από την κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών προς τη Siemens για δαπάνες αυτής της φύσεως αποτελεί ad hoc παρέμβαση, η οποία έπρεπε να είχε κοινοποιηθεί εκ των προτέρων στην Επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 93 παράγραφος 3.

Εντούτοις, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 93 παράγραφος 2, η Επιτροπή εξέτασε τα επιμέρους ενισχυόμενα προγράμματα της Siemens SA και εξακρίβωσε ότι αποτελούσαν μέτρα επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα οποία συνδέονταν με την επανεκπαίδευση εργαζομένων για τη συνέχιση της απασχόλησής τους στην επιχείρηση και όχι με επενδύσεις. Η ενίσχυση αυτή αντιμετωπίστηκε εν γένει θετικά εκ μέρους της Επιτροπής.

Κατά συνέπεια, παρά τον παράνομο χαρακτήρα της ενίσχυσης αυτής που χορηγήθηκε στη Siemens SA, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μπορεί να γίνει χρήση της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 3 στοιχείο γ) όσον αφορά τις ενισχύσεις που διευκολύνουν την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων χωρίς να αλλοιώνουν τους όρους του ανταγωνισμού.

γ) Οι δαπάνες για διαφημιστικές εκστρατείες και έρευνες αγοράς [κατηγορίες vi) και vii)] δεν συμπεριλαμβάνονται μεταξύ των κατηγοριών που είναι επιλέξιμες για τη χορήγηση ενισχύσεων στο πλαίσιο του νόμου οικονομικής ανάπτυξης. Κατά συνέπεια, η χορήγηση ενίσχυσης της Siemens για τους σκοπούς αυτούς αποτελεί ad hoc παρέμβαση η οποία έπρεπε να είχε κοινοποιηθεί εκ των προτέρων στην Επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 93 παράγραφος 3.

Όσον αφορά τις δαπάνες για εξοπλισμό ο οποίος διατίθεται με χρηματοδοτική μίσθωση σε πελάτες [κατηγορία i)], αντίθετα με τη γνώμη της κυβέρνησης της περιφέρειας των Βρυξελλών, ο ΝΟΑ δεν θεωρεί ότι αυτό το είδος δαπάνης είναι επιλέξιμο για ενίσχυση. Το άρθρο 1 στοιχείο α) και το άρθρο 2 στοιχείο α) του ΝΟΑ ορίζουν ότι ενίσχυση μπορεί να χορηγηθεί για άμεση χρηματοδότηση επενδύσεων σε μεταξύ άλλων, κτίρια που έχουν κατασκευαστεί ή πρόκειται να κατασκευαστούν καθώς και εξοπλισμό βιομηχανικών ή βιοτεχνικών επιχειρήσεων. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο εξοπλισμός που αγοράστηκε από τη Siemens SA και ο οποίος προοριζόταν να διατεθεί με χρηματοδοτική μίσθωση σε πελάτες δεν εντάσσεται στον ανωτέρω ορισμό των επιλέξιμων επενδύσεων, επειδή οι δαπάνες αυτές, ανεξάρτητα από την ταξινόμησή τους ως παγίων στοιχείων ενεργητικού ή ως αποθεμάτων, δεν συμβάλλουν στη δημιουργία, επέκταση, μετατροπή ή στον εκσυγχρονισμό της διάρθρωσης της Siemens SA, αλλά των επιχειρήσεων οι οποίες χρησιμοποιούν τον εξοπλισμό αυτό με χρηματοδοτική μίσθωση. Πράγματι, η επιδότηση αυτού του είδους δαπάνης έχει αποτελέσει συνεχή ενίσχυση λειτουργίας με την οποία δόθηκε αδικαιολόγητο πλεονέκτημα στη Siemens SA για την εμπορία των προϊόντων της.

Επίσης, η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδεχτεί τον ισχυρισμό ότι η ενίσχυση αυτή που καταβλήθηκε στη Siemens SA ήταν στην πραγματικότητα ενίσχυση προς τις επιχειρήσεις οι οποίες χρησιμοποιούσαν με χρηματοδοτική μίσθωση τον εξοπλισμό της Siemens. Η Επιτροπή δεν μπορεί να συμμερι-

(1) Βλέπε «Πανόραμα της κοινοτικής βιομηχανίας 1991 – 1992», τμήμα 12 – 32.

στεί την άποψη αυτή δεδομένου ότι η Siemens SA είναι ο αποδέκτης των επιδοτήσεων και οι εν λόγω επιχειρήσεις καταβάλλουν το πλήρες ενοίκιο το οποίο η Siemens ορίζει ελεύθερα για τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Κατά συνέπεια, η χορήγηση ενίσχυσης προς τη Siemens SA για τις δαπάνες σε εξοπλισμό που διατίθεται με χρηματοδοτική μίσθωση σε πελάτες έπρεπε να είχε κοινοποιηθεί εκ των προτέρων στην Επιτροπή σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 93 παράγραφος 3 διαδικασία, δεδομένου ότι αποτελεί ad hoc παρέμβαση της κυβέρνησης της περιφέρειας των Βρυξελλών που δεν εμπίπτει στους όρους του NOA που έχει εγκρίνει η Επιτροπή.

Εξάλλου, εκτός από την επιλεξιμότητα ή μη για τη χορήγηση ενίσχυσης στο πλαίσιο του νόμου οικονομικής ανάπτυξης της δαπάνης σε εξοπλισμό που παρέχεται με χρηματοδοτική μίσθωση σε πελάτες, η Επιτροπή πρέπει να τονίσει ότι, εν πάση περιπτώσει, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών έπρεπε να είχε κοινοποιήσει εκ των προτέρων την πρόθεσή της να ενισχύσει τις δαπάνες αυτές της Siemens SA, δεδομένου ότι η παρέμβαση υπερέβαινε τα γενικά κατώτατα όρια κοινοποίησης της Επιτροπής.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, (βλέπε τμήμα II μέρος Β), η εν λόγω ενισχυόμενη δαπάνη αντιστοιχεί σε συνολικούς προϋπολογισμούς νέων εξοπλισμών που αγόρασε η Siemens SA και που είχαν διατεθεί τελικά σε πελάτες με χρηματοδοτική μίσθωση μέχρι δεδομένη ημερομηνία. Η Siemens SA υπέβαλε ανά τακτικά χρονικά διαστήματα αιτήσεις για ενισχύσεις, των οποίων ο προϋπολογισμός δαπάνης υπερέβαινε ελαφρά το κατώτατο όριο των 3 εκατομμυρίων Ecu. Οι βελγικές αρχές πληροφόρησαν, ωστόσο, την Επιτροπή ότι ελάμβαναν υπόψη μόνο το 75 % του συνολικού προϋπολογισμού των αιτήσεων για τη χορήγηση επιδότησης. Η ένταση της επιδότησης αυτής, λόγω της καταβολής της σε μεταγενέστερο χρόνο κυμαινόταν μεταξύ 4,76 και 6,75 % σε καθαρό ισοδύναμο επιχορήγησης. Οι βελγικές αρχές συνάγουν, ως εκ τούτου, ότι τα μεμονωμένα ενισχυόμενα προγράμματα δεν υπερβαίνουν τα γενικά κατώτατα όρια κοινοποίησης.

Η Επιτροπή δεν μπορεί να αποδεχτεί την άποψη αυτή των βελγικών αρχών για τους ακόλουθους λόγους:

Πρώτον, το γεγονός να ληφθεί υπόψη μόνο το 75 % ενός συνολικού ομοιογενούς ποσού δαπάνης για τη χορήγηση της ενίσχυσης φαίνεται εντελώς τεχνητό και χωρίς καμία οικονομική λογική. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι βελγικές αρχές δεν έδωσαν καμία εξήγηση στην Επιτροπή γι' αυτόν τον αυθαίρετο υπολογισμό.

Δεύτερον, η Επιτροπή εξακρίβωσε ότι ορισμένος αριθμός επενδυτικών προγραμμάτων είχε κατατμηθεί σε διάφορες αιτήσεις προς ενίσχυση, τις οποίες, λόγω της ομοιογένειας της δαπάνης και του ταυτόχρονου της υλοποίησής της, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών έπρεπε να είχε χειριστεί από κοινού ως ενιαίο επενδυτικό πρόγραμμα. Αυτό αποδεικνύεται από το γεγονός ότι, λόγου χάρη, κατά την περίοδο μεταξύ 23 και 31 Ιουλίου 1985, η Siemens SA υπέβαλε τέσσερις μεμονωμένες αιτήσεις συνολικού ύψους 685,3 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων (15 εκατομμύρια Ecu) που αντιστοιχεί σε δαπάνη για ομοιογενή μορφή εξοπλισμού που επρόκειτο να διατεθεί σε πελάτες με χρηματοδοτική μίσθωση. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι αιτήσεις αυτές είχαν υπογραφεί από τους δύο διευθυντές της Siemens SA, ο ένας από τους οποίους εμφανίζεται σε όλες τις αιτήσεις. Δεδομένου αυτού του επιπέδου προϋπολογισμού, η Επιτροπή έπρεπε να είχε λάβει εκ των προτέρων κοινοποίηση ανεξαρτήτως της έντασης της ενίσχυσης (1). Υπάρχει επίσης ένα ακόμη παράδειγμα· στις 17 και 18 Σεπτεμβρίου 1986, η Siemens SA υπέβαλε τρεις μεμονωμένες αιτήσεις για χορήγηση ενίσχυσης όσον αφορά το ίδιο είδος ομοιογενούς δαπάνης οι οποίες αντιμετωπίστηκαν ανεξάρτητα από την κυβέρνηση των Βρυξελλών και των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός ανήλθε σε 501,5 εκατομμύρια βελγικά φράγκα (11 εκατομμύρια Ecu). Καθεμία από τις αιτήσεις αυτές είχε υπογραφεί από τους ίδιους δύο διευθυντές της Siemens SA.

Υπ' αυτές τις συνθήκες η Επιτροπή είναι υποχρεωμένη να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η κυβέρνηση των Βρυξελλών χορήγησε παράνομα τις επιδοτήσεις ύψους 11,814 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων σε διαφημιστικές εκστρατείες και έρευνες αγοράς [κατηγορίες v)και vi) του πίνακα II] καθώς και τις επιδοτήσεις ύψους 244,631 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων για δαπάνες της Siemens SA ύψους 1 849,294 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων σε εξοπλισμό που διατέθηκε σε πελάτες με χρηματοδοτική μίσθωση [κατηγορία i)], ασκώντας καταχρηστικά τη διακριτική ευχέρεια που της είχε παραχωρηθεί από την Επιτροπή για την εφαρμογή του NOA.

Επιπλέον, μετά από λεπτομερή εξέταση, η Επιτροπή κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι για την ανωτέρω παράνομη ενίσχυση δεν μπορεί να εφαρμοστεί καμία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφοι 2 και 3.

Στο άρθρο 92 παράγραφος 1 προβλέπεται ότι οι ενισχύσεις που πληρούν τα κριτήρια που ορίζονται στο εν λόγω άρθρο δεν συμβιβάζονται καταρχήν με την κοινή αγορά. Οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου δεν εφαρμόζονται στην προκειμένη περίπτωση λόγω της φύσεως της εξεταζόμενης ενίσχυσης, η οποία δεν αποσκοπεί στην επίτευξη τέτοιων στόχων. Επιπλέον, οι βελγικές αρχές δεν επικαλέστηκαν στις παρατηρήσεις τους την εφαρμογή της παρέκκλισης αυτής.

Στο άρθρο 92 παράγραφος 3 απαριθμούνται οι ενισχύσεις οι οποίες είναι δυνατόν να συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Η συμβατότητα πρέπει να προσδιορίζεται στο πλαίσιο της Κοινότητας ως συνόλου και όχι μεμονωμένου κράτους μέλους.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ορθή λειτουργία της κοινής αγοράς και λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές που διατυπώνονται στο άρθρο 3 στοιχείο στ) της συνθήκης, πρέπει να γίνεται περιοριστική ερμηνεία των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 όταν εξετάζεται η χορήγηση οποιασδήποτε ενίσχυσης. Ειδικότερα, μπορεί να γίνει χρήση των παρεκκλίσεων αυτών όταν η Επιτροπή θεωρήσει ότι χωρίς την ενίσχυση, οι δυνάμεις της αγοράς δεν αρκούν από μόνες τους να κατευθύνουν τον αποδέκτη προς τις μορφές εκείνες συμπεριφοράς οι οποίες εξυπηρετούν έναν από τους στόχους των εν λόγω παρεκκλίσεων.

(1) Βλέπε κατώτατα όρια κοινοποίησης που αναφέρονται στο τμήμα II.

Η εφαρμογή των παρεκκλίσεων σε περιπτώσεις που δεν συμβάλλουν στην επίτευξη τέτοιων στόχων ή όταν η ενίσχυση δεν είναι αναγκαία για τους σκοπούς αυτούς, ισοδυναμεί με παραχώρηση πλεονεκτημάτων σε βιομηχανίες ή επιχειρήσεις ορισμένων κρατών μελών, η χρηματοοικονομική θέση των οποίων ενισχύεται με τεχνητό τρόπο, και οδηγεί στον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και στην στρέβλωση του ανταγωνισμού χωρίς να υπάρχει καμία αιτιολογία στηριζόμενη στο συμφέρον της κοινής αγοράς όπως αναφέρεται στο άρθρο 92 παράγραφος 3.

Όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής των παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) για τις ενισχύσεις που προωθούν την ανάπτυξη ορισμένων περιφερειών, στην περιφέρεια των Βρυξελλών στην οποία χορηγήθηκε η εξεταζόμενη ενίσχυση δεν έχει παρατηρηθεί ασυνήθως χαμηλό βιοτικό επίπεδο ή σοβαρή υποαπασχόληση κατά την έννοια του στοιχείου α)· εξάλλου, η περιφέρεια των Βρυξελλών δεν πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται για την εφαρμογή του στοιχείου γ) όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται για περιφερειακούς λόγους (1).

Όσον αφορά τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο β) δεν προκύπτει από τα περιστατικά της υπόθεσης ουδείς λόγος προκειμένου να θεωρηθεί ότι οι ενισχύσεις αυτές προορίζονται για την προώθηση σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή για την άρση σοβαρής διαταραχής της βελγικής οικονομίας. Επιπλέον, η βελγική κυβέρνηση δεν προέβαλε κανένα τέτοιο επιχείρημα για να δικαιολογήσει τη συμβατότητα της εξεταζόμενης ενίσχυσης.

Σε σχέση με τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) για ενισχύσεις που διευκολύνουν την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο αντίθετο προς το κοινό συμφέρον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι ένα μέρος της εξεταζόμενης ενίσχυσης, και ειδικότερα εκείνο που αφορά τις διαφημιστικές εκστρατείες και τις έρευνες αγοράς, εντάσσεται στην κατηγορία των ενισχύσεων λειτουργίας, δεδομένου ότι οι δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται στο τυπικό γενικό κόστος λειτουργίας μιας επιχείρησης για τις κανονικές δραστηριότητές της· επιπλέον, στην προκειμένη περίπτωση, οι δαπάνες αυτές δεν είχαν σχέση με μια ουσιαστική για την υλοποίηση συγκεκριμένου επενδυτικού σχεδίου της Siemens SA προϋπόθεση, ως προς το οποίο μπορούσε να εφαρμοστεί η ανωτέρω παρέκκλιση. Εξάλλου, το υπόλοιπο και μεγαλύτερο ποσοστό της εν λόγω ενίσχυσης, και συγκεκριμένα εκείνο που αφορά τη δαπάνη για εξοπλισμό που διατίθεται σε πελάτες με χρηματοδοτική μίσθωση, πρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι ισοδυναμεί με ενίσχυση λειτουργίας προς τη Siemens SA. Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ενίσχυση για εξοπλισμό που διατίθεται σε πελάτες με χρηματοδοτική μίσθωση αποτελεί στην πράξη μόνιμης συνδρομής στις εμπορικές δραστηριότητες της Siemens SA στην αγορά προϊόντων χρηματοδοτικής μίσθωσης, με την οποία παρέχεται στην επιχείρηση αυτή καταχρηστικό πλεονέκτημα για την εμπορία των προϊόντων της έναντι των ανταγωνιστών της.

Λόγω των άμεσων και διαρκών αρνητικών στρεβλωτικών αποτελεσμάτων που έχουν οι ενισχύσεις λειτουργίας επί των συνθηκών ανταγωνισμού στους τομείς όπου χορηγούνται, η Επιτροπή συνηθίζει να αντιτίθεται στις ενισχύσεις αυτές υπό κανονικές συνθήκες, ακόμη και εάν μπορούσαν να εξυπηρετήσουν έναν από τους στόχους των άλλων παρεκκλίσεων που προβλέπονται στο άρθρο 92 παράγραφος 3. Όπως προκύπτει από την προηγηθείσα ανάλυση, η εν λόγω ενίσχυση δεν μπορεί ούτε να θεωρηθεί ότι συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων αυτών.

Πρέπει τέλος να σημειωθεί ότι, ακόμη και στην περίπτωση που η ενίσχυση αυτή ήταν αναγκαία προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση των ΜΜΕ σε νέες τεχνολογίες, η Επιτροπή, βασιζόμενη στη γενική αρχή ότι η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται με τα μέσα εκείνα που προκαλούν τα μικρότερα δυνατά στρεβλωτικά αποτελέσματα στον ανταγωνισμό, δεν επρόκειτο ποτέ να δεχτεί τη χορήγηση ενίσχυσης μέσω της καταβολής χρηματικού ποσού σε συγκεκριμένο προμηθευτή εξοπλισμού, με τις προαναφερθείσες απαράδεκτες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, αλλά, εν προκειμένω, μέσω σχεδίου άμεσης ενίσχυσης προς ΜΜΕ που συνιστά έναν πλέον ουδέτερο και κατάλληλο τρόπο.

Εν κατακλείδι, η ενίσχυση με τη μορφή επιδοτήσεων ύψους 11,814 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων για δαπάνες της Siemens SA ύψους 96,6 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων σε διαφημιστικές εκστρατείες και έρευνα αγοράς, καθώς και η ενίσχυση με τη μορφή επιδοτήσεων ύψους 244,631 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων για δαπάνες της Siemens SA ύψους 1 849,294 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων σε εξοπλισμό που διατίθεται σε πελάτες με χρηματοδοτική μίσθωση, χορηγήθηκαν παράνομα από την κυβέρνηση της περιφέρειας Βρυξελλών και δεν ανταποκρίνονται σε καμία από τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται προκειμένου να εφαρμοστεί μία από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 92 παράγραφοι 2 και 3 παρεκκλίσεις. Κατά συνέπεια, οι ενισχύσεις αυτές δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

## V

Στην περίπτωση ενισχύσεων οι οποίες είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, η Επιτροπή, κάνοντας χρήση της δυνατότητας που της έχει παρασχεθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο με την απόφασή του της 12ης Ιουλίου 1973 στην υπόθεση 70/72 (Μετατροπή εξορυκτικών βιομηχανιών στη Γερμανία) (2), που παγιώθηκε με την απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1987 στην υπόθεση 310/85 (Deufil) (3), μπορεί να ζητήσει από τα κράτη μέλη να ανακτήσουν τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν παράνομα από τους αποδέκτες τους. Επιπλέον, το Δικαστήριο συμπληρώνει ότι η ανάκτηση ενίσχυσης αποτελεί λογική συνέπεια της ασυμβατότητάς της με την κοινή αγορά.

Ως εκ τούτου, η Siemens SA οφείλει να επιστρέψει την ενίσχυση από την οποία επωφελήθηκε παράνομα.

(1) Βλέπε ανακοίνωση της Επιτροπής περί της μεθόδου εφαρμογής του άρθρου 92 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) για περιφερειακές ενισχύσεις· (ΕΕ αριθ. C 212 της 12. 8. 1988, σ. 2).

(2) Συλλογή ΔΕΚ 1973, σ. 813.

(3) Συλλογή ΔΕΚ 1987, σ. 901.

Η επιστροφή πρέπει να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις του βελγικού δικαίου, και ειδικότερα εκείνες που αφορούν τους τόκους υπερημερίας για τις απαιτήσεις του δημοσίου. Οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται από την ημερομηνία χορήγησης των παράνομων ενισχύσεων. Η ρύθμιση αυτή είναι απαραίτητη προς αποκατάσταση της προηγούμενης κατάστασης, με την απομάκρυνση όλων των χρηματοοικονομικών πλεονεκτημάτων τα οποία καρπώθηκε παράνομα ο αποδέκτης της ενίσχυσης από την ημερομηνία κατά την οποία καταβλήθηκε η σχετική ενίσχυση [βλέπε απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990 στην υπόθεση C-142/87 (Tubemeuse) (1)],

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

*Άρθρο 1*

Από τη συνολική υπό εξέταση ενίσχυση ύψους 335,980 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων με τη μορφή επιδοτήσεων, οι οποίες χορηγήθηκαν από την κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών στο πλαίσιο του καθεστώτος ενισχύσεων που έχει θεσπιστεί με το νόμο περί οικονομικής ανάπτυξης της 17ης Ιουλίου 1959, για δαπάνες της Siemens συνολικού ύψους 2 647,294 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων:

α) η ενίσχυση ύψους 77,294 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων για επενδύσεις σε εξοπλισμό που αγοράστηκε για εσωτερική χρήση, για αγορά κτιρίου και για δαπάνες ανάπτυξης λογισμικού συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, δεδομένου ότι χορηγήθηκε εντός των ορίων που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή στην απόφαση 75/397/ΕΟΚ·

β) η ενίσχυση ύψους 2,241 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων για δαπάνες εκπαίδευσης των εργαζομένων έχει χορηγηθεί παράνομα κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης, μετά όμως από σχετική αξιολόγηση θεωρείται ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά δυνάμει της προβλεπόμενης στο άρθρο 92 παράγραφος 3 στοιχείο γ) παρέκκλισης·

γ) η ενίσχυση ύψους 256,445 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων για δαπάνες σε εξοπλισμό που διατίθεται σε πελάτες με χρηματοδοτική μίσθωση, σε διαφημιστικές εκστρατείες και έρευνες αγοράς, έχει χορηγηθεί παράνομα κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 93 παράγραφος 3 της συνθήκης και, μετά από σχετική αξιολόγηση, θεωρείται ότι δεν ανταποκρίνεται σε καμία από τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την εφαρμογή μιας εκ των προβλεπόμενων στο άρθρο 92 παράγραφοι 2 και 3 παρεκκλίσεων· κατά συνέπεια, η ενίσχυση αυτή δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1.

*Άρθρο 2*

Δεδομένου ότι από τα 256,445 εκατομμύρια βελγικά φράγκα της ενίσχυσης που δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 στοιχείο γ), εκκρεμεί ακόμη η καταβολή 28,694 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων στη Siemens SA, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών δεν πρόκειται να προβεί στην εν λόγω πληρωμή.

Η ασυμβατότητα των υπόλοιπων 227,751 εκατομμυρίων βελγικών φράγκων αίρεται με την ανάκτηση του εν λόγω ποσού. Κατά συνέπεια, η κυβέρνηση της περιφέρειας των Βρυξελλών ανακτά το ποσό αυτό από τη Siemens SA σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, και ιδίως εκείνες που αφορούν τους φόρους υπερημερίας επί των απαιτήσεων του δημοσίου.

Οι τόκοι αρχίζουν να υπολογίζονται από την ημερομηνία χορήγησης της παράνομης ενίσχυσης.

*Άρθρο 3*

Το Βέλγιο ενημερώνει την Επιτροπή για τα μέτρα που έχουν ληφθεί προκειμένου να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησής της.

*Άρθρο 4*

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο του Βελγίου.

Βρυξέλλες, 24 Ιουνίου 1992.

*Για την Επιτροπή*

Leon BRITTAN

*Αντιπρόεδρος*

(1) Συλλογή ΔΕΚ 1990, σ. I-959.